

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för svenska språket

Passiva konstruktioner i lärobokstexten

En frekvensbaserad textanalys av en lärobok i Svenska som andraspråk 1-3 i
gymnasieskolan

Kristina Frid

Specialarbete SSA136 15 hp
Ämne: Svenska som andraspråk
VT 2016
Handledare: Julia Prentice & Sofie Johansson

Sammandrag

Uppsatsen vill beskriva vilka karaktärer passiva konstruktioner har i en lärobok i Svenska som andraspråk för att se vilka konsekvenser karaktäristiken av konstruktionerna kan ha för undervisningen i ämnet.

Grunden för uppsatsens undersökningar är att lärare måste vara medvetna om det språkbruk som finns i sitt ämne, såväl på lektionen såsom i läroboken. Genom att läraren är medveten om hur ämnesspråket ser ut kan läraren sedan stötta eleverna kring de möjliga problem och svårigheter som språket i skolan kan ge upphov till. Passiva konstruktioner är en av många aspekter i svenska språket som anses skapa problem för många elever vid läsning.

Meningar i passiv form tillhör ett mer formellt språk och själva användningen har som syfte att lyfta fram temat och att skapa en mer distanserad text som saknar t.ex. författarröst och tydliga aktörer. För L2-elever har passiva konstruktioner visat sig vara speciellt svårt. Många språk har passiva konstruktioner, men det är sammanhanget som passiva konstruktioner främst förekommer i som kan skapa problem.

Att kunna använda passiva konstruktioner i skolan kan anses vara en del av läroplanen. Passiva konstruktioner återfinns i lärobokstexter i många ämnen, men undersökningen visar att de nästan inte alls uppträder i den undersökta läroboken i Svenska som andraspråk.

En kvantitativ undersökning har gjorts av hela läroboken för att finna frekvensen av passiva konstruktioner och deras egenskaper. Efter det har resultaten från analyserna kring passiva konstruktioner i lärobokstexterna fått vägleda analysen utifrån ett undervisningsperspektiv.

Att läroboken innehåller få passiva konstruktioner innebär att läraren kan använda läroboken och utgå från att passiva konstruktioner inte kommer att vara det som orsakar läsförståelseproblem, men det innebär även att eleverna inte får möta passiva konstruktioner under Svenska som andraspråkslektionerna om läraren endast använder sig av den undersökta läroboken. Medvetenheten om att den undersökta läroboken inte innehåller många passiva konstruktioner gör att läraren i undervisningen kanske bör använda andra texter när hen undervisar om passiva konstruktioner funktion och användning.

Nyckelord: *passiva konstruktioner, skolspråk, lärobok, textanalys*

Innehåll

1	Inledning	5
2	Syfte och frågeställningar	6
3	Teori och tidigare forskning	7
3.1	Systematisk funktionell lingvistik (SFL)	7
3.1.1	<i>Konstruktionsgrammatik</i>	9
3.2	Passiva konstruktioner	10
3.2.1	<i>Grammatisk utformning</i>	10
3.2.2	<i>Semantik</i>	12
3.2.3	<i>Icke passiva verb med s-suffix</i>	13
3.2.4	<i>Passiva konstruktioner i andra språk</i>	13
3.3	Skolans språk och passiva konstruktioner	14
3.3.1	<i>Passiva konstruktioner och läsning av skolspråket</i>	15
3.4	Passiva konstruktioner och undervisning	17
3.4.1	<i>Svenska som andraspråkläroboken och passiva konstruktioner</i>	19
3.5	Tidigare forskning kring passiva konstruktioners frekvens i text	19
4	Metod	20
4.1	Urval och textbearbetning	21
4.1.1	<i>Språkporten 123</i>	21
4.1.2	<i>Redigering</i>	22
4.1.3	<i>Urval av konstruktioner</i>	22
4.2	Analysmetoder och genomförande	23
4.2.1	<i>Frekvensanalyser</i>	23
4.2.2	<i>Lexikal profileringsanalys</i>	24
4.2.3	<i>Analys av konsekvenser för undervisningen</i>	24
4.3	Validitet och reliabilitet	24
4.4	Generalisering	25
4.5	Etiska överväganden	25
5	Resultat	26
5.1	Vilka karaktärer har de passiva konstruktionerna i lärobokstexterna?	26
5.1.1	<i>Frekvens av passiva konstruktioner i läroboken</i>	26
5.1.2	<i>Verbformer</i>	28

5.1.3	<i>Passiva konstruktioner i de olika kapitlen i läroboken</i>	29
5.1.4	<i>Vanliga verb i passiva konstruktioner</i>	31
5.1.5	<i>Andra passiva konstruktioner i lärobokstexterna</i>	33
5.2	Diskussion kring resultaten av undersökningen kring karaktärerna hos de passiva konstruktionerna i lärobokstexterna	35
5.3	Diskussion om hur karaktärerna hos de passiva konstruktionerna i läroboken kan påverka undervisningen i Svenska som andraspråk	36
6	Slutdiskussion	39
6.1	Fortsatt forskning	40
7	Litteratur	41

Figur- och tabellförteckning

Figur 1:	Grammatik och lexikon, två poler på en skala	8
Figur 2	SFL:s modell över aspekter/skikt och metafunktionerna	9
Tabell 1	Tempusändring för passiva konstruktioner	10
Tabell 2	Sammanfattning av resultaten	27
Tabell 3	De tio vanligaste passiva konstruktionerna i läroboken.....	27
Tabell 4	Frekvensbandsanalys av de mest frekventa passiva konstruktionerna från tabell 3 ..	28
Tabell 5	Verbformsfördelningen av s-passiva konstruktioner i läroboken	29
Tabell 6	Verbformsfördelningen av bli-passiva konstruktioner i läroboken	29
Tabell 7	Fördelning av bli-passiva konstruktioner i de olika kapitlen i läroboken.....	30
Tabell 8	Fördelning av s-passiva konstruktioner i de olika kapitlen i läroboken	30
Tabell 9	De vanligaste verben som omformas till s-passiva konstruktioner.....	31
Tabell 10	De vanligaste verben som omformas till bli-passiva konstruktioner.....	32
Tabell 11	Frekvensbandsanalys av de mest frekventa verben i lärobokstexten från tabell 9 & 10.....	33

1 Inledning

Denna uppsats utgår från en liten del av språket som finns i läroböcker i skolan för att visa på möjliga svårigheter som språkbruket kan skapa för läsning hos elever och hur detta kan påverka undervisningen. Resultaten kan sedan användas för att stötta eleverna i deras läsning genom att läraren är medveten om den möjliga problematiken. Skolverket (2012) visar att språket i skolan, och speciellt läsning av skolans läroböcker, kan orsaka problem för många elever. Det kan vara ett nytt svårt språkbruk med många nya ord och stilistiska egenskaper vilket kräver mycket av eleven för att kunna läsa och uttrycka sig i skrift och tal. Samtidigt är det nödvändigt att kunna använda språkbruket som är speciellt för skolan, det s.k. skolspråket, för att nå bra skolresultat (Ribeck 2015:5). Det är särskilt andraspråkselever (L2-elever) har problem med att uttrycka sig på skolspråket (Skolverket 2012:48; Olvegård 2014:123).

Skolverket (2012:48) menar att passiva konstruktioner kan vara en av de problematiska faktorerna för förståelse och användningen av skolspråket för elever. Denna uppsats kommer därför att undersöka passiva konstruktioner i lärobokstexters karaktär och möjliga svårigheter som passiva konstruktioner kan skapa för läsaren. Man ska dock vara medveten om att passiva konstruktioner bara är en av många faktorer som kan påverka läsningen och förståelsen av en text. Liberg (2001) menar att det finns många olika saker som kan påverka förståelsen av texter:

Det är i mötet mellan läsare och text i en viss situation som förståelse av textens innehåll skapas. Beroende av en mängd faktorer som textens uppbyggnad och innehåll, lässituationen, läsarens lingvistiska kompetens, ämneskunskaper, förhållningssätt till ämnet och kulturen och sociala levnadsvillkor, kommer läsningen att se helt olika ut. (Liberg 2001:1)

Passiva konstruktioner är en del av läsarens lingvistiska kompetens, men som läsare och vid skrivverksamhet måste man även vara medveten om att passiva konstruktioner tillhör vissa texters typiska uppbyggnad och innehåll. Passiva konstruktioner hittas främst i formell text och i byråkratiskt språk (Ekerot 2011:199). Även i lärobokstexter har passiva konstruktioner visat sig vara vanliga (Ribeck 2015:43). Ribeck (2015:43) beskriver hur passiva konstruktioner kan skapa distansering och göra texten opersonlig, genom stilgreppet att flytta subjektet till temat. Det är ett sätt att använda språket inom de mer formella texterna enligt språklig tradition. Visserligen utgör passiva konstruktioner på så vis ett möjligt problem för elever för att förstå och uttrycka sig enligt skolspråkets normer, samtidigt som det är av tradition en tydlig del av skolspråket.

Det är viktigt att läraren är medveten om språkbruket i skolan för att kunna ge språk- och kunskapsutvecklande stöttning till eleverna (Gibbons 2012:39; Hajer och Meestringa 2014). Genom att bli medveten om språkbrukets uppbyggnad i ämnet kan lärare sedan använda kunskapen för att se möjliga språkliga utmaningar och för att språkligt stötta eleverna i ämnet. Lärarens medvetenhet kan stärkas genom att hen ser till passiva konstruktioners karaktär i läroboken (Ribeck 2015:6). Det är via läroboken som eleverna främst möter skolspråket (Liberg 2001:1; Ribeck 2015:5). Därför har läroboken fått vara i fokus i denna uppsats för att ge en inblick på passiva konstruktioners karaktär som en del i skolspråket.

Undersökningen kring svårigheter hos lärobokstexter handlar inte om att lärare ska kunna förenkla lärobokstexterna, utan att läraren ska kunna göra eleverna medvetna om t.ex. användning av konstruktioner och olika lässtrategier som kan behövas för att förstå dessa specifika texter. Det handlar om att skapa ett metaspråk för att kunna lära ut de redskap och strategier som passar att använda för att förstå och ta del av olika språkhandlingar (Ribeck 2015:6; Skolverket 2012: 60).

Slutligen ska det uppmärksammas att uppsatsen utgår från möjliga svårigheter och problem med passiva konstruktioner ifrån ett andraspråksperspektiv. Det innebär inte att flerspråkighet ses som ett problem, utan att problemet istället ligger hos skolan och på hur den utvecklar sina kunskaper och erfarenhet för att kunna möta och ta hand om alla elevers språkliga förutsättningar och behov - som måste tillgodoses för att kunna skapa en bra likvärdig utbildning för alla (Nygård Larsson 2013:600).

2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att undersöka hur passiva konstruktioners karaktärer är i en lärobok i Svenska som andraspråk. Resultaten används sedan för att lyfta fram de möjliga utmaningar som passiva konstruktioner kan innebära för eleverna och hur undervisningen kan förändras för att bemöta dessa utmaningar. Passiva konstruktioner har visat sig skapa möjliga problem för bland annat läsförståelse och hos användning hos elever. Passiva konstruktioner är samtidigt en del av skolans språkbruk (Skolverket 2012:48).

Uppsatsen har följande frågeställningar:

- Vilka karaktärer har passiva konstruktioner i lärobokstexterna?

- Hur kan karaktärerna hos de passiva konstruktionerna i läroboken påverka undervisningen i Svenska som andraspråk?

För att kunna svara på hur passiva konstruktioner karaktärer är i läroboken behandlar uppsatsen en rad delfrågor:

- Hur många s-passiva-konstruktioner innehåller hela läroboken?
- Hur många bli-passiva-konstruktioner innehåller hela läroboken?
- Vilka är de vanligaste s-passiva konstruktionerna?
- Vilka är de vanligaste bli-passiva-konstruktionerna?
- Vad karaktäriserar passiv konstruktionerna i texten utifrån form, textsammanhang och frekvensnivå i svenska språket?
- Hur frekventa är andra passiva konstruktioner - med agentadverbial, pronomen ”som” och pronomen ”det”?

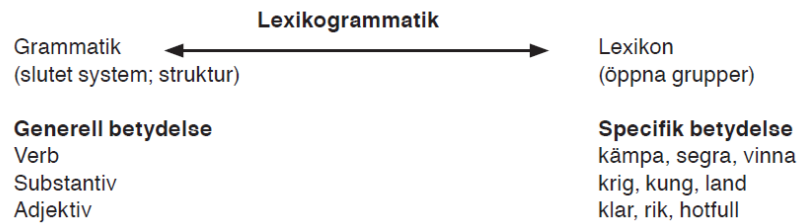
3 Teori och tidigare forskning

Till att börja med beskrivs de två huvudsakliga teoretiska grunderna för uppsatsens förståelse av passiva konstruktioner – systematisk funktionell grammatik och konstruktionsgrammatik. Efter det följer en genomgång av passiva konstruktioner och deras struktur och semantiska roll. Skolspråket och passiva konstruktioner är nästa avsnitt där skolans språk och användning av passiva konstruktioner beskrivs. Passiva konstruktioner och undervisning beskrivs i nästa avsnitt. Avslutningsvis beskrivs de fåtal tidigare forskningsexempel kring svenska passiva konstruktioners frekvens i texter.

3.1 Systematisk funktionell lingvistik (SFL)

Uppsatsen vill förklara flera aspekter hos ett till synes enkelt grammatiskt fenomen, men passiva konstruktioner har även, om man utgår ifrån den systematiska funktionella lingvistik (SFL), funktioner som är mer lexikala som bygger på sammanhang och kontext. Undersökningen visar t.ex. att passiva konstruktioner tillhör textuella sammanhang såsom mer formella och byråkratiska texter (Ekerot 2011:199). Det betyder att passiva konstruktioner har funktioner utöver grammatisk funktion som beror på sammanhang och kontext. Inom SFL används begreppet lexikogrammatik för att beskriva denna förening. Lexikogrammatiken

förklaras vidare i figur 1 ifrån Olvegård (2014:30) och som beskriver Hallidays tankar kring uppdelningen av grammatik och lexikon.

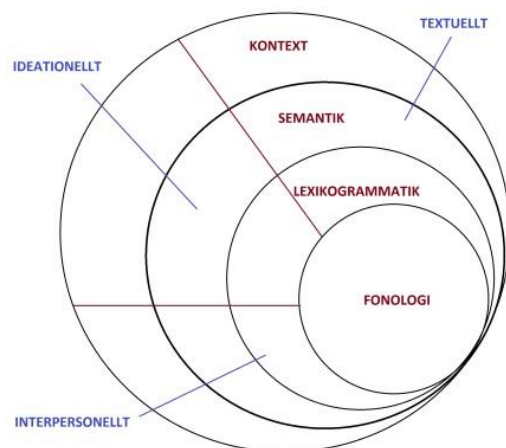
Figur 1: Grammatik och lexikon, två poler på en skala (Olvegård 2014:30)

Genom att se passiva konstruktioner som lexikogrammatiskt perspektiv kan orden förstås som meningsbärande verktyg som har olika funktioner i olika sammanhang. Det innebär att varje språkhandling är en mening och funktion (Halliday, McIntosh och Strevens 1964:9).

Kontextens betydelse förutsätter att språket innehåller potential. Språket (potentialen) uttrycks genom lexikogrammatik i texter, s.k. instanser (Holmberg, Karlsson och Nord 2011, 9). Kontexten påverkar potentialen och instanserna genom att situationer erbjuder en begränsad mängd språkliga resurser som är tillgängliga i språkhandlingen. Dessa resurser är beroende av situationen. Denna mellanliggande nivå kallas ”register”. Register är ”som en samling språkliga drag där sannolikheten att de förekommer tillsammans är större än slumpen”, menar Halliday, som är citerad och översatt i Holmberg et.al. (2011, 14,15). Register kan översättas pedagogiskt till texttyper och genrer som undervisas om inom skolan (Ribeck 2015:14).

För att förstå hur språket fungerar inom skolvärlden, menar Halliday et.al. (1964), måste man se till mönster i språket utifrån flera faktorer (Halliday et.al. 1964:22). Kontext och lexikogrammatik är två av dessa faktorer. Det tillkommer även faktorer såsom semantik och fonologi. Inom SFL görs en indelning baserat på hur de olika faktorerna realiseras genom varandra. Kontexten är det skikt som beskriver hur språket fungerar och mening skapas. Kontexten förverkligas i semantiken, som realiseras i lexikogrammatik, som i sin tur förverkligas i språket fonologiskt. Aspekterna vävs samman med tre större metafunktioner: den ideationella (mening med kommunikationen), interpersonella (relationen mellan de som kommunicerar) och textuella (kommunikationssätt) metafunktionen (Olvegård 2014:28). Nedan i figur 2 beskrivs hur de olika aspekterna och metafunktionerna hör samman i språkbruket.

Figur 2 SFL:s modell över aspekter/skikt och metafunktionerna utritad i Olvegård (2014:28)

Passiva konstruktioner kan då förstås som att de används inom en specifik lärobokskontext. De realiseras genom att de utnyttjas i lärobokens formella texts och uttrycks där i lexikogrammatiska termer som förverkligas fonologiskt. Passiva konstruktioner kan förstås genom alla dessa olika faktorer och metafunktioner. Fokus i denna uppsats ligger dock främst i att undersöka passiva konstruktionerna utifrån att de inte är endast grammatiska fenomen, utan även att de är del av vissa särskilda sammanhang.

3.1.1 Konstruktionsgrammatik

Systematiskt funktionella lingvistikens (SFL) åtskillnad mellan grammatik och lexikon är en av grunderna för konstruktionsgrammatiken. Istället för uppdelningen mellan lexikon och grammatik grundar sig konstruktionsgrammatik på språkliga strukturer och att ord och grammatik förekommer som mönster i språkbruket, t.ex. idiom.

Denna mönsterigenkänning är en central del av språkinläring för barn som lär sig på sitt förstaspråk och gör det enklare att uttrycka sig och förstå. Dessa mönster och konstruktioner har dock visat sig vara problematiska för L2-elever vid deras språkinläring. Forskning visar att L2-elever använder mindre idiomatiska uttryck och uttrycker sig mer baserat på grammatiska regler än på semantiska mönster (Prentice et.al. u.d.:2). För att skapa bättre förutsättningar för L2-elever kring förståelse av konstruktioner behövs det mer fokus på en språkbruksbaserad språkundervisning i skolan, menar Prentice et.al (Prentice et.al. u.d.:5). Fördelarna blir att inlärarna kan fokusera på att förstå större mönster i språket, istället för enskilda grammatiska och semantiska regler (Prentice et.al. u.d.:6).

3.2 Passiva konstruktioner

SAG (Svenska akademins grammatik) beskriver utförligt passiv forms struktur, betydelse och syntaktiska roller (SAG 1999). Redovisningen är mycket utförlig och det är svårt att greppa passiva konstruktioners alla möjligheter och begränsningar. I detta avsnitt visas därför på några grundläggande strukturella och semantiska regler för passiva konstruktioner.

3.2.1 Grammatisk utformning

De två främsta sätten för passiv form på svenska är morfologiskt och parafrasiskt. Passiv form bildas morfologiskt genom böjningssuffixet –s som läggs till ett verb (s-passiv). Perifrastiskt passiv form bildas med hjälp av hjälpverben bli (eller *vara*) och verbet i perfekt particip (bli-passiv) (Ekerot 2011:198).

S-passiv anses vara den omarkerade passiva konstruktionen (Engdahl 2001, 6), eftersom s-passiv är mer använt än bli-passiv i svenska texter (Ekerot 2011:198). Om verbet inte kan bilda s-passiv kan det heller inte bilda bli-passiv, på så sätt kan man märka att s-passiva är omarkerade (SAG 1999:382).

Passiva konstruktioner ändrar tempus på olika sätt. Hos perifrastiska bli-passiv ändras hjälp verbet vid tempusändring. Morfologiska passiva verbkonstruktioner ändrar tempus med efterföljande s-suffix. I tabell 1 beskrivs de olika tempusändringarna för s-passiva och bli-passiva konstruktioner.

Tabell 1 Tempusändring för passiva konstruktioner

Tempus	s-passiv	bli-passiv
Infinitiv	stänga-s; läsa-s	bli bunden/bundet
Presens	stäng-s; läs-es*	blir bunden/bundet
Preteritum	stängde-s; läs-es*	blev bunden/bundet
Perfektum	har stängt-s; har läst-s	har blivit bunden/bundet
Pluskvamperfekt	hade stängt-s; hade läst-s	hade blivit bunden/bundet

*Att verb i passivt presens och passiv preteritum får suffixet –es har i vissa fall att göra med stilistiskt val, och i detta fallet av att verbet slutar på s-konsonant och därmed behöver ett extra –e (Laanemets 2012, 27).

Både s-passiv och bli-passiv kan ta agentadverbial, även om det är vanligare att s-passiv gör det (Ekerot 2011:55). Exemplet (1) visar att det går för både s-passiva och bli-passiv att ta agentadverbial.

(1) a. *Såret omlindas av läkaren.*

b. *Såret blir omlindat av läkaren.*

Agentadverbialen i båda meningarna är *av läkaren* och båda meningarna är riktiga.

Vanligtvis är de flesta passiva satsers dock agentlösa. När den passiva satsen saknar en agent görs temat till subjekt (Ekerot 2011:55). Formella texter, såsom lärobokstexter, har ett språkbruk som ofta vill flytta subjektet till temat eller göra passivsubjekt av både det direkta objektet och det indirekta objektet (Ekerot 2011:199).

En ytterligare egenskap hos passiva konstruktioner är de kan förändra möjligheter för att ta underordnade satsled. Användning innebär således en valenssänkning för verbet. En passiv sats kan sakna subjekt och det innebär att verbet inte kan ta lika många aktanter (Ekerot 2011:198).¹ Tydligt syns det i exemplet där *Hamnen skymdes* räcker utan att satsen behöver ett agentadverbial såsom i *Hamnens skymdes – av molnen*.

För att en konstruktion ska betraktas som passiv finns tre kriterier. Först måste verbet ha en passiv-markör, såsom passivbildande hjälpverb eller suffixet –s. Det andra kriteriet är att subjektet tilldelas en annan semantisk roll än vid motsvarande aktiv formatering. Konstruktionernas semantiska struktur ändras inte och den degraderande aktanten, som i aktiv form realiserar genom att subjektet fortsätter vara del av meningens semantiska struktur (Laanemets 2012:22).

3.2.1.1 Aktiv sats till passiv sats

Vid omändring från aktiv sats till passiv sats brukar man vanligtvis ta det direkta objektet eller det indirekta objektet i den aktiva satsen till att bli subjekt i den passiva satsen (se exempelmeningarna 2-3). Det är oftast enklare att göra om aktiva sats till s-passiva sats än till bli-passiva, eftersom s-passiva är den omarkerade formen. Det syns bland annat i exemplet (3) där det är svårare att förändra satsen till bli-passiv sats (*På pengar blev rånad butiken av två kvinnor).

---

¹ Nationalencyklopedin beskriver aktant som en ”språkvetenskaplig term för ett led som förutsätts av ett överordnat ord (t.ex. ett verb) och som anger någon eller något med en viss semantisk relation till detta” (Nationalencyklopedin u.d. [www]).

(2) Direkt objekt till passivsubjekt:

Två kvinnor rånade en butik (dir.obj) – En butik rånades av två kvinnor / En butik blev rånad av två kvinnor

(3) Indirekt objekt till passivsubjekt:

Två kvinnor rånar butiken på pengar (indir.obj.) - På pengar rånas butiken av två kvinnor / *På pengar blev rånad butiken av två kvinnor (*På pengar blev butiken rånad av två kvinnor*)

Förändringar kan ske på tre sätt från aktiv till passiv. Det går från bitransitiv till transitiv (4) eller från transitiv till intransitiv (5). Till sist kan även verbet gå från intransitivt till subjektslöst (6) (Funktionell grammatik/Grammatik och textlingvistik 2011 [www]).

(4) Hon sände flickan ett brev → Flickan sändes ett brev

(5) Hon kontrollerade däckerna → Däckerna kontrollerades

(6) Hundarna skällde högt → Det skälldes högt.

3.2.2 Semantik

Det finns inga tydliga semantiska villkor för när de olika formerna av passiva konstruktioner får användas i svenskan, menar Laanemets (2012). På svenska kan man använda båda morfologiska och periferiska passiva konstruktioner för att uttrycka allmänna/generella handlingar och specifika händelser (Laanemets 2012:101). Undersökningar av Engdahl (2001) beskriver dock hur det finns begränsningar i användandet av morfologiska och periferiska passiva konstruktioner. Några exempel på dessa användningsbegränsningar hos de passiva konstruktionerna är t.ex. att s-passiv endast kan användas när någon vill kommunicera genom t.ex. anslag, regler och varningar (Engdahl 2001:2). Exempel: *Dörr öppnas automatiskt* mot **Dörr blir öppnad automatiskt*. Preferensen för användning av s-passiv märks tydligt i opersonliga passiva konstruktioner, menar både Engdahl (2001:9) och Lyngfelt (2010:1). Exempel (7) och (8) visar på hur personliga och opersonliga passiva konstruktioner kan se ut:

(7) Personliga passiv konstruktioner:

a. *Han bits av hunden. Han blir biten av hunden.*

b. *London hotas av klimatförändringar. London blir hotat av klimatförändringar*

(8) Opersonliga passiva konstruktioner:

- a. *Den slits i bitar. Den blir sliten i bitar.*
- b. *Det hotas av klimatförändringar. Det blir hotat av klimatförändringar*

En annan begränsning för bli-passiv är att det oftare används med animata subjekt. Ett subjekt är animat när ”subjektet är kapabelt att uppleva den påverkan som uttrycks genom det passiva verbet”, beskriver Engdahl (2001:3).

3.2.3 Icke passiva verb med s-suffix

I svenska finns det även verb med s-suffix som inte är passiva konstruktioner. Vanliga verb med s-suffix som är icke-passiva är s.k. deponentiella verb, såsom *samsas*, *minnas*, *andas*, *finnas* och *slåss*. De deponentiella verben kan delas in i absoluta, reciproka, mediala och intransitiva konstruktioner. Lyngfelt beskriver att en absolut funktion innebär ”att ett transitivt verb står utan objekt” (Lyngfelt 2010:1). Det reciproka verbet förutsätter flera aktörer. Här handlar det om att konstruktionen förmedlar en interaktion mellan referenter i ett pluralt subjekt, t.ex. ”*huliganerna möts inför matcher*”. Den mediala konstruktionen liknar passiva konstruktionen genom att subjektet är lika, men den har ingen aktant som ”framkallat satsens aktion och som skulle kunna uttryckas med agentadverbial” (SAG 1999:556)”. Exempel på mediala konstruktionen är ”*Att åldras är vackert*” (Lyngfelt 2010:1). Den intransitiva konstruktionen kan liknas med intransitiva reflexiver som associeras med subjektet, men inte har någon egen semantisk roll (Lyngfelt 2010:2). Exempel på en intransitiv konstruktion är ”*Glöm inte bort att andas. Det där är inget att yvas över*” (Lyngfelt 2010:1).

3.2.4 Passiva konstruktioner i andra språk

Passiv form finns i många av världens språk (Viberg, Ballardini och Stjärnlöf 2006:93). Svenskans möjlighet att bilda passiva konstruktioner både morfologiskt och perifrastiskt finns dock bara i några få av de 13 olika språk som Källström (2012:117) beskriver. Det innebär för L2-elever att de kan ha ett förstaspråk som använder passiva konstruktioner. De kan därmed kanske mer sannolikt förstå passiva konstruktioners semantiska och grammatiska roll i meningar och text genom att relatera användningen till sina egna förstaspråk. Det kan på så sätt ske en positiv transfer (Källström 2012:24).

3.3 Skolans språk och passiva konstruktioner

”Skillnader i språkbruk i olika skolämnen märks tydligast i skriven text” skriver Hipkiss (2014:37). Semantiskt kan man se att passiv form används mer frekvent inom vissa sorters texter. Passiv form är bland annat vanligare i formell text och i ett mer byråkratiskt språk. Ekerot (2011) menar att skriftspråket kräver ett abstraktare språk där subjektet kan flyttas till temat (Ekerot 2011:199). Skolspråket och läroböckerna innehåller ofta ett mer formellt språk med opersonliga passiva konstruktioner och tematisering av en handling istället för att ha en faktisk aktör, såsom vardagligt språk oftast har (Ribeck 2015:43). I skriftspråket har passiv form funktionen att man genom användningen kan ta bort mänsklig representation och deltagare. Det gör att aktören eller den som utsatt för handling blir mindre tydliga eller behövs inte alls i frasen. Vissa texter, såsom vissa formella texter, vill ha detta stilistiska drag (Olvegård 2014:121). Passiva konstruktioner ger drag av objektivitet och auktoritet (Johansson Kokkinakis och Frändberg 2013:57). Skolspråket karaktäriseras av att vara mera språkspecifikt, implicit, distanserade och komplext, än vardagligt språk som är kontextuellt, informellt och implicit (Olvegård 2014:33; Axelsson et. al. 2006:38). Skolspråket kräver därför lingvistisk kompetens som innefattar strategier för vad läsaren kan göra när hinder i läsprocessen uppstår, såsom vid läsning av nya sorters texter med nytt språkbruk (Axelsson et.al. 2006:39).

Skolspråket är nytt för alla elever när de börjar skolan, men för elever som kommer till svensk skola från en annan skolkultur med ett annat språk kan det innebära en extra utmaning. Skolspråket har en progression mot mer avancerat språkbruk med skolåren och många elever i dagens skola har inte haft samma möjlighet att utveckla skolspråket, såsom deras klasskamrater som gått i svensk skola i flera år (Ribeck 2015:42). L2-elever har extra utmaningar med skolspråket och förståelse av läroböckerna (Olvegård 2014:10). Det är dock oerhört viktigt att alla elever bemästrar skolspråket och en förståelse av skolspråket är avgörande för skolframgång, menar flera forskare (Löthagen och Modigh 2012:23; Lindberg och Johansson Kokkinakis 2007; Nygård Larsson 2013; Flyman Mattsson och Håkansson 2010). Det påvisas bland annat genom att elever som får högre betyg har visat sig kunna bemästra skolspråket bra. De elever som använder ett mer vardagligt talspråk får lägre betyg markerar samma undersökning (Flyman Mattsson och Håkansson 2010:34). Skolspråket är ett språkbruk som tar lång tid att bygga upp. För L2-elever tar det mellan 6-8 år att utveckla ett skolspråk som kan jämföras med förstaspråkselevs (L1-elever) skolspråksbehärskning

(Skolverket 2012:38,39). Från tester på L2-elever och deras läsning av lärobokstexter visar resultatet att eleverna har ”generellt ett långsammare tempo och lägre grad av förförståelse än förstaspråkselever”, skriver Hvistendahl (2008:132).

3.3.1 Passiva konstruktioner och läsning av skolspråket

Vid läsning av skolspråket finns flera olika problematiska aspekter för eleverna, varav passiva konstruktioner är en av dessa svårigheter. Passiva konstruktioner har visat sig påverka förståelsen av texten, samtidigt som det är en viktig del av språket som används i skolan (Reichenberg 2000:76). Problematiken kring passiv form för L2-läsare, menar Ekerot (2011), handlar bland annat om ”det formella skriftspråkets krav på textualisering och dess abstraktare perspektiv” (Ekerot 2011:199).

Läsförståelse av en text beror på många olika faktorer. Läsförståelse kräver lingvistisk kompetens, men även många fler aspekter kan påverka läsförståelse (Liberg 2001:1). Bland annat innebär det att läsaren måste förstå både implicit och explicit information som en text presenterar och kunna relatera denna information till sina förkunskaper (Nauclér 2013:466). Det räcker inte med att läsaren kan avkoda texten, utan det krävs även förkunskaper, meningsfulla sammanhang, automatisering och kunskaper kring förståelsestrategier och lässtrategier för en god läsförståelse, utvecklar Skolverket (2012:66,71). Att i läsning endast avkoda utlämnas elever till sin grafematiska kunskap som inte räcker för att förstå en text (Gibbons 2012:131).

För att förklara passiva konstruktioners olika aspekter hos skolspråket delas vidare avsnitt kring passiva konstruktioner och läsning upp i delarna kring ordens och sammanhangets betydelse.

3.3.1.1 Ordens betydelse

Lindberg och Johansson Kokkinakis (2007) lyfter fram hur uppbyggnaden av ett nytt ordförråd är det som påverkar språkutvecklingen mest hos eleverna under åren i skolan (Lindberg och Johansson Kokkinakis 2007). Att elever får lässvårigheter och problem med läsförståelse, menar Skolverket (2012), handlar främst om att lärobokstexter på skolspråket innehåller många nya ord som är svåra att förstå (Skolverket 2012:43). Det är alla nya ord som innefattas i skolans nya ämnen som utvecklar ordförrådet och ordanvändningen, samtidigt som det kan vara en utmaning för många att lära sig alla dessa nya begrepp och ord.

Läsare bör förstå minst 95 % av alla orden i en text för god läsförståelse (Lindberg och Johansson Kokkinakis 2007:34). Om en text består av många nya ord och begrepp kan det bli svårförståeligt. Passiva konstruktioner tillhör ett mer formellt språkbruk som kan vara del av de nya ord och den nya grammatik som eleven ofta möter på i läroböckerna.

Vad som ökar svårighetsgraden på vissa ord är ett ämne som inte har några enkla svar. Till exempel så visar det sig att ord med en stor mängd av betydelsekomponenter och tillhörande semantisk betydelsefulla ordklasser kan skapa läsförståelseproblematik (Enström 2010, Ribeck 2015). Vissa sorters ord har visat sig vara mer svårbegripliga än andra. I Lindberg och Johansson Kokkinakis (2007) beskrivs Golden och Hveneklides studie från 1983 av ordförråd och ordförståelse i några grundskoleämnen i norska skolan som visade att olika ämnesrelaterade ord skapade mer eller mindre förståelseproblematik vid läsning för L2-elever. Från testerna kunde Golden och Hvenekilde notera att de mest problematiska orden var de ämnesrelaterade icke-fackliga orden, till skillnad från de fackliga ämnesrelaterade orden. En förklaring till att denna kategori av ord skapade läsförståelseproblematik kan vara att läraren inte förklarar dessa ord lika grundligt såsom de förklarar de mer fackliga ämnesrelaterade orden (Lindberg & Johansson Kokkinakis 2007:25).

Hur man lär sig ett ord är en komplicerad process. Det krävs bland annat kunskaper om både ordens betydelse och användning (Enström 2010:21). Enström (2010:23) menar att inlärningsprocessen av ord främst måste ske inom en naturlig kontext. Utifrån det beror inläringen på att hur ofta man möter ordet. Ju oftare man träffar på ett ord i olika sammanhang desto större möjlighet finns det att lära sig betydelsen och de rätta användningsområdena för ordet. För att lära ett ord krävs återkommande möten med det nya ordet för att lära sig det (Enström 2010:24). Inflöde är centralt för ordinläring, menar Lindberg (1997:257). Det menar även Enström (2010:24) och framhåller att inflöde då måste vara på rätt nivå för inläraren. Undervisningens uppgift blir då att ge eleverna möjligheter att möta och öva på nya ord i olika sammanhang. I undervisningen av L2-elever så behövs det extra stöttning kring skolspråket och orden som tillhör språkbruket. Undervisningen måste aktivt arbeta med ordinläring för att hjälpa eleverna bygga upp ett stort och skiftat nytt ordförråd (Enström 2010:25).

3.3.1.2 Sammanhangets betydelse

För att hjälpa till för läsare att göra syntaktiska träffar krävs en tydliga kontextuell text med explicit språk, menar Fröjd (2005:83). Reichenberg (2000) har i sin forskning kring L2-elever och deras läsförståelse av lärobokstexter fått liknande resultat. Hon håller fram att

lärobokstexter som är mer sammanhängande och koherenta hjälper vid läsning och förståelse av texterna. Ett sätt att öka läsförståelsen är att föra fram en mer tydlig författarröst, menar Reichenberg (2000:74,75). I sin forskning förändrar Reichenberg några aspekter i de undersökta lärobokstexterna för att öka läsförståelsen. En av dessa aspekter är förändringen av antalet passiva konstruktioner. Reichenberg förklarar det som att ”passivum är mindre vanligt i tal än i skrift och en otränad läsare kan därför tänkas få problem med denna konstruktion” (Reichenberg 2000:76). Passiva konstruktioner kan tänkas påverka författarrösten och kausaliteten genom att passiva konstruktioner kan minska förståelsen av vem det är som utför eller utsätts för handlingar och aktioner (Reichenberg 2000:87). Olvegård (2014) beskriver samma problematik i sin studie av historieläroböcker där passiva konstruktioner kan tänkas ta bort synliga sociala deltagare som är inblandade i texten. Det utelämnar läsaren att förstå möjliga relationer mellan deltagarna i texten utan någon direkt hjälp i satsen, och kan därmed möjligen skapa läsförståelseproblematik (Olvegård 2014:123).

3.4 Passiva konstruktioner och undervisning

Att se passiva konstruktioner utifrån ett undervisningsperspektiv innebär att se på *hur* passiva konstruktioner kan läras ut och *varför* passiva konstruktioner är del av undervisningen i Svenska som andraspråk. Undervisningen och ämnesdidaktikens frågor innefattar bl. a. hur man kan anpassa ämnesundervisningen till de aktuella elevernas förståelse, svårigheter, kön, socioekonomiska bakgrund och språkbakgrund (Boström, Damber och Ivarsson 2010).

Svenska språket innehåller passiva konstruktioner och det gör även skolspråket. Skolverket (2012) menar att passiva konstruktioner kräver extra uppmärksamhet och språklig stöttning i språk- och kunskapsutvecklande undervisningen (Skolverket 2012:48). Utifrån ett undervisningsperspektiv för Svenska som andraspråk så borde passiva konstruktioner få vara del av undervisningen. Undervisningen i Svenska som andraspråk har fokus att lära ut skolspråket genom t.ex. olika texttyper och genrer som förekommer ofta i olika ämnen i skolan och där återfinns passiva konstruktioner.

Ämnet Svenska som andraspråk 1 i Lgy11 har i sitt centrala innehåll krav på flera språkliga kunskaper som elever ska kunna som kan associeras med skolspråket. Lgy11 menar att eleverna i Svenska som andraspråk 1 ska lära sig:

Strategier för att skriva olika typer av texter som är anpassade efter ämne, syfte, situation och mottagare. Textupbyggnad, textmönster och språkliga drag i framför allt berättande, beskrivande och argumenterande texter

Svenska språkets ordförråd och struktur i olika kommunikationssituationer

Skillnader mellan formellt och informellt språkbruk samt talat och skrivet språk (Lgy11 2011).

Dessutom innehåller betygskraven att ”eleven kan skriva olika typer av texter som är sammanhängande och begripliga och i huvudsak följer normerna för den valda texttypen” (Lgy11 2011). Det finns således inget uttalat i Lgy11 som kräver undervisning kring passiva konstruktioner, men eftersom det visat sig att passiva konstruktioner tillhör ett formellt språkbruk kan tänkas att konstruktionerna bör nämnas i undervisning kring de språkliga drag som formellt språk innehåller.

Ribeck (2015) visar i sin studie på hur skolspråket använder olika stilistiska drag i olika sammanhang. Passiva konstruktioner, anser Ribeck, är ett exempel på de typiska drag som tillhör skolspråket (Ribeck 2015:17). Vissa delar av skolspråket olika genrer innehåller mer passiva konstruktioner än andra, visar Axelsson et.al (2006), och håller fram att de argumenterande och redogörande genrerna använder fler passiva konstruktioner i sina sorters texter (2006:32,27). Passiva konstruktioner tillhör således skolspråket och vissa delar av skolspråkets språkliga sammanhang. Det gör att passiva konstruktioner blir en av de viktiga språkbrukliga drag som är del av skolspråket, och som det krävas goda kunskaper och erfarenheter av för att nå många betygskriterier i Lgy11 (Ribeck 2015:17).²

Ur ett undervisningsperspektiv är det viktigt för läraren att vara medveten om allmän språklig problematik och kunna stötta eleverna till att kunna bemästra skolspråket. Ribeck (2015) menar att i undervisningen ska inte passiva konstruktionerna förändras eller tas bort, utan istället uppmärksammas och tydliggörs av läraren som del av den språkliga stöttningen (2015:238). Skolverkets (2012) håller också fram att det inte handlar om att läroböckerna ska ta bort passiva konstruktioner i texterna, utan att lärarna ska kunna ”hjälpa packa upp” texterna med eleverna som en del av språkstöttningen i undervisningen (Skolverket 2012:49).

---

² I de flesta betygskraven i Lgy11 finns det både kunskapsmässiga och språkliga krav. För Historia A måste eleverna t.ex. kunna språkligt redogöra och förklara sina kunskaper (Lgy11 2011).

3.4.1 Svenska som andraspråkläroboken och passiva konstruktioner

Läroboken är fortfarande en av de främsta kunskapskällorna för lärandet. Det är främst genom läroböckerna som eleverna möter det ämnesrelaterade språket (Liberg 2001:1; Ribeck 2015: 5). Lärobokstexter är därför intressanta att studera för att förstå det specifika ämnesspråket. Det finns inte mycket forskning kring lärobokens roll i Svenska som andraspråk. En uppsats av Andersson och Widell (2011) har undersökt fyra svenska som andraspråklärares syn på läroböcker. Deras resultat från intervjuer svenska som andraspråklärare är att läroboken inte används, mer än som resurs (2011:33). Undersökningen var liten och kan inte uttala sig om lärobokens roll generellt för Svenska som andraspråksundervisningen, bara visa på att det finns variation i användningen.

Det finns inte mycket forskning kring passiva konstruktioner i Svenska som andraspråksläroböcker eller i Svenska som andraspråksundervisningen. Instruktioner för passiv konstruktion finns med i flera läroböcker för Svenska som andraspråk (Bergqvist Lerate och Norén Blanchard 2014, Åkerberg och Norefalk 2014, Olsson u.d.). I de undersökta läroböckerna är dock passiva konstruktioner främst del av det grammatiska kapitlet och inte del av beskrivning och undervisning kring språkbruk.

Det är viktigt att i sammanhanget komma ihåg att Skolverket vill att lärare ska vara medvetna om att det är viktigt att kritiskt granska läroböcker. Läroböckerna behöver inte täcka allt som läroplanen kräver, även om de utger sig att göra det (Skolverket 2015 [www]). Det finns således inte någon kunskap om hur Svenska som andraspråklärare använder läroboken och om de använder den vid undervisning av passiva konstruktioner.

3.5 Tidigare forskning kring passiva konstruktioners frekvens i text

Det finns inte någon tidigare svensk forskning som undersöker passiva konstruktioners frekvens i Svenska som andraspråkslärobokstexter. Det finns tre forskningsexempel som behandlar passiva konstruktioners frekvens i andra sorts texter och andra ämnens lärobokstexter.

Passiva konstruktioners frekvens i olika sorters texter undersöks av Anu Laanemets (2012). Laanemets (2012) gör en jämförande undersökning mellan danska, norska och svenska och bruket av passiv form. Hennes forskning kring passiva konstruktioner i svenska texter utgår från skönlitteraturlitteraturtexter och tidningstexter (Laanemets 2012). Genom en korpusanalys visar resultaten att passiva konstruktioner är vanligare i tidningstexter än i skönlitteraturlitteraturtexter,

dessutom visar resultaten att passiva konstruktioner är vanligare i skriven text än i muntlig kommunikation (Laanemets 2012:88). Fördelningen mellan morfologisk passiv och perifrastisk passiv i de olika texttyperna är att morfologiska passiv används till största del. I svensk muntlig kommunikation är morfologisk s-passiv också vanligast (Laanemets 2012:92). Laanemets resultat av texttyperna visar att presens är det vanligaste tempuset, följt av preteritum (2012:97). Lannemets resultat är tyvärr inte från lärobokstexter, utan från tidningstexter och skönlitteratur. Det går inte att jämföra Lannemets resultat direkt med resultat från en lärobokstextanalys, men hennes resultat kan här i uppsatsens undersökning användas som ett jämförelse tal för passiva konstruktioner för att ge en perception om passiva konstruktioners frekvens.

Ett annat exempel på tidigare forskning kring passiva konstruktioners frekvens i text är Monica Reichenbergs (2000) forskning. Här undersöker Reichenberg bland annat begreppet ”röst” och kausalitet i några utvalda SO och historia gymnasielärobokstexter. Hennes undersökning gäller förändring och omskrivning av text för att få fram kausalitet och ”röst” i texter som saknar detta, vilket lärobokstexterna många gånger gör (Reichenberg 2000). Reichenberg (2000) visar vidare på att genom att ändra passiva konstruktioner i texten till aktiva konstruktioner så kan mer ”röst” skapas i texterna och därmed öka möjlig läsförståelse. För att få förståelse av passiv forms påverkan i texterna mäter hon frekvensen av passiva konstruktioner. Hennes analyserade SO-text innehåller 2,96% passiva konstruktioner och historia texten innehåller 2,42% passiva konstruktioner (Reichenberg 2000:76, 78).

Som del av Johansson Kokkinakis och Frändbergs undersökning (2013) kring högstadieelevers språkbruk i kemiämnet så gjorde de en analys av passiva konstruktioner i lärobokstexten i kemi. Deras resultat visar på att 4,1% av alla ord i texten var passiva konstruktioner (Johansson Kokkinakis & Frändberg 2013:61).

4 Metod

Målet med uppsatsen är att göra en kvantitativ frekvensbaserad textanalys av en lärobok i svenska som andraspråk för att kunna säga något om karaktären hos de passiva konstruktionerna i texten och vilka effekter det kan ha på undervisningen. Frågeställningarna gäller karaktärerna hos passiva konstruktioner genom att analysera verbform, användning i särskilda textsammanhang, svårighetsgrad, vanliga verb som omformas till passiv form, och

hur andra mer ovanliga passiva konstruktioner återfinns i lärobokstexterna. Resultatet från textanalysen används för att se möjliga undervisningsutmaningar som passiva konstruktionerna kan innebära för Svenska som andraspråksundervisningen.

I den dagliga undervisningen av Svenska som andraspråk används läroböckers texter för att visa på det svenska språket användning. Valet att undersöka en lärobok grundar sig på att läroböcker fortfarande spelar en stor roll i undervisningen och att ”det är ofta genom läsning som vi förväntas tillägna oss ny kunskap”, som Skolverket beskriver (Skolverket 2012:71). Att analysera skolspråket genom att studera läroboken utgår från det faktum att det är främst i läroboken som eleverna stöter på det ämnesrelaterade skolspråket (Liberg 2001:1; Ribeck 2015:5).

Metoden för att svara på frågeställningarna grundar sig på en genomläsning av relevant litteratur och tidigare forskning kring passiva konstruktioner för att positionera ämnets aktualitet och vetenskapliga vikt. Efter det påbörjas en kvantitativ analys av lärobokstexterna. För att nå ett resultat delades metoden kring analysen upp i två större delmoment - dels urval och textbearbetning och dels själva analysmomentet. De olika delmomenten beskrivs här nedan. Avslutningsvis bedöms validitet och reliabilitet samt generalisering hos uppsatsen i egna avsnitt.

4.1 Urval och textbearbetning

Det finns många läroböcker i Svenska som andraspråk ute på marknaden och det kan vara svårt att göra ett urval. Därför har urvalsprocessen av lärobok till undersökningen utgått från fyra kriterier:

1. Boken ska vara från efter 2011
2. Boken ska täcka alla gymnasiekurserna i Svenska som andraspråk (1, 2 och 3)
3. Boken ska användas i undervisningen i gymnasieskolan idag
4. Boken ska vara lättillgänglig

”Språkporten 123” passar in på alla dessa kriterier (Åström 2012).³

4.1.1 Språkporten 123

Språkporten 123 (2012) innehåller åtta kapitel. Kapitel 1 behandlar bland annat texter kring myter och historiska händelser. Kapitel 2 beskriver mer specificerat den svenska språkliga

---

³ Bland annat Mölndal kommun Vuxenutbildning använder Språkporten 123 (Vuxenutbildning Mölndal 2016 [www]). Boken finns tillgänglig på de flesta av Göteborgs stads bibliotek.

variationen genom t.ex. kroppsspråk, språkhistoria och sociolekter. Kapitel 3 arbetar kring svenskhet och texter kring ”lagom” och att ”dua eller nia”. Kapitel 4 behandlar texter och språk kring familjeliv och släktliv. Kapitel 5 behandlar olika sätt att kommunicera och texter kring det. Kapitel 6 innehåller exempel på skönlitterära texter. Kapitel 7 utvecklar kapitel 2 med texter kring användning av språket och dess funktion och genrer. Sista kapitlet 8 utgår från texter kring resande från idag och i historien (Åström 2012). I alla kapitel har Språkporten försökt använda till stor del tidningsartiklar för textexempel (utom kapitel 6) (Åström 2012, 1).

4.1.2 Redigering

Efter urvalet följer textbearbetningen. Utan tillgång till den digitala versionen behöver läroboken först skannas in. Detta är första delen för att få fram en analysbar lärobokstext. Alla kapitel 1-8 skannas in. De inskannade PDF-filerna ändras sedan till ett nytt format - TXT-filer. I denna process förändras de inskannade bilderna till text. Programmen är inte så sofistikerade att de kan avläsa t.ex. lutande text. I processen från bild till text är fokus på bokstäver och inte ord, vilket gör att orden ibland missvisande har mellanslag mellan bokstäverna, ex. *d_u* eller *ku_n_na*. Därför måste även texten ”städas” för att föra ihop orden och skapa fullständiga meningar, vilket redigeras manuellt. Detta är ett problem för validiteten av undersökningen. Den mänskliga faktorn vid redigering kan påverka resultatet av redigeringen. Även reliabiliteten påverkas igenom denna redigeringsfas, eftersom en sådan tidskrävande uppgift gör att det endast går att använda en lärobok i undersökningen. Fler läroböcker i undersökningen skulle öka reliabiliteten och visa på resultat som skulle vara generella svenska som andraspråksläroböckers passiva konstruktionsanvändning.

4.1.3 Urval av konstruktioner

Förutom att se till de mer vanliga passiva konstruktionerna i svenskan, så analyseras även variationen av passiva konstruktioner som väljs ut från Svenskt konstruktikon (SweCcn) (Svenskt konstruktikon u.d. [www]). SweCcn är en konstruktionsdatabas som är under arbete. Databasen kan användas för att söka efter enskilda konstruktionsbeskrivningar eller grupper av konstruktioner (Svenskt konstruktikon u.d. [www]). I SweCcn finns listat fem olika passiva konstruktioner, varav bli-passiv och passiv med agentadverbial inte är listade. De

listade passiva konstruktionerna är beskrivna nedan såsom de beskrivs och utskrivs i SweCcn (de konstruktioner som används har en asterix):

1. deontiska hjälpverb.passiv: ex. bilen behöver lagas
2. *det verbas.passiv: ex. det skämtas och pratas i det lilla väntrummet
3. låta sig V.passiv: ex. låta sig luras
4. *passiv: ex. maten äts upp
5. *V.passiv som AP/NP: ex. betraktas som tråkig

Urvalet av de olika passiva konstruktionerna baserat på deras sökningsmöjlighet i AntConc (Anthony 2014).

4.2 Analysetoder och genomförande

Tre olika analyser genomförs i denna uppsats. Första görs flera frekvensanalyser av den utvalda lärobokens texter. Vidare görs en frekvensbandsanalys där orden analyseras mot listor på svenska språket 5000 vanligaste ord för att få fram frekvensen inom de olika nivåerna. I den tredje analysen jämförs resultaten med de didaktiska teorier och forskning som gjorts kring passiva konstruktioner för att se hur lärare i Svenska som andraspråk kan arbeta vidare med de resultat som uppsatsen kommer fram till.

4.2.1 Frekvensanalyser

Två frekvensanalyser görs av de listor som kommit fram efter inskanningen av texterna. Programmet AntConc (2014) används i uppsatsen för att göra frekvensanalyser. AntConc är ett korpusverktyg för textanalys. Genom att föra in TXT-filen med lärobokens text i programmet kan texten analyseras utifrån flera olika aspekter. Bland annat kan programmet visa på ordkluster, kollokation, ordmängd och textsammanhang (Anthony 2014). För att finna alla s-passiva konstruktioner i undersökningen så tas alla ord fram som slutar på bokstaven -s. För att hitta alla bli-passiva konstruktioner söks efter *bli-*, *blir-*, *blivit-* och *blev-*konstellationer. De listor som skapas efter undersökningarna analyseras manuellt, genom att bland annat ta bort alla icke-passiva former samt alla substantiv och adjektiv som har suffix-s. Efter denna analys återstår sedan en lista på passiva konstruktioner i lärobokstexten. Varje passiv konstruktion kan sedan analyseras närmare manuellt för att bestämma verbform och

vilka passiva konstruktioner som är vanligast. AntConc kan hjälpa till med analysen av frekvens, textsammanhang och att hitta andra möjligt vanliga passiva konstruktioner.

Den andra sortens frekvensanalys görs av listorna för att få fram de vanligaste passiva konstruktioners verbs lemmor. Analysen görs manuellt för att få fram en lista på verb i infinitiv som presenterar de verb som mest frekvent i de undersökta texterna ombildats till passiv form.

4.2.2 Lexikal profileringsanalys

Programmet AntWordProfiler kan hjälpa till att göra en frekvensbandsanalys av texter emot ordlistor som matas in i programmet (Anthony 2013). I uppsatsen jämförs de frekventa passiva konstruktionerna och de mest frekventa verben (som omvandlats till passiv form) i lärobokstexterna med ordlistor med några av de 5000 vanligaste svenska orden (Johansson 2015 [www]). Analysen sker på ordnivå och kan därför endast ge en indikation på hur ”svåra” orden är. Läsare med ett begränsat ordförråd på cirka 5000 ord kan ha svårt att läsa en text där majoriteten av innehållet inte tillhör de 5000 vanligaste orden. Den förutsättningen utgår ifrån att läsare behöver förstå ca.95 % av alla orden för en god läsförståelse (Lindberg och Johansson Kokkinakis 2007:34). Dessutom förutsätter analysen att de 5000 vanligaste svenska orden är mer lättförståeliga genom att de är mer frekventa i tal och text och därmed kan läsare ha stött på dem oftare. Det innebär alltså inte att analysmetoden ger ett konkret svar på om orden är svåra eller inte, utan att analysen endast kan användas i uppsatsen för att ge en indikation på ”svårighetsgraden” hos orden som undersöks.

4.2.3 Analys av konsekvenser för undervisningen

Förutom de olika frekvensanalyserna analyseras avslutningsvis resultaten mot undervisningsperspektiv på hur passiva konstruktioner påverkar.

4.3 Validitet och reliabilitet

Det finns vissa problem med validiteten och reliabiliteten som nämnts tidigare i kapitlet. Genom att textanalys är en sådan tidskrävande analysform så har inte fler än en lärobok varit möjlig att analysera. Det gör att undersökningen endast ger ett perspektiv på ämnesspråket i ämnet Svenska som andraspråk utifrån Språkporten 123. Fler läroböcker skulle öka reliabiliteten för att kunna uttala sig mer generellt om resultaten. Validitetsproblem finns

bland annat genom att den analyserade texten ha påverkats i framtagningen av underlag för analysen. Inskanningsprocessen innebar mycket manuellt för uppsatsens författare i redigerande av texterna, vilket gör att vissa delar kan ha missats. Även vid inräkning av verbformer manuellt av uppsatsens författare i lärobokstexten kan vissa aktiva och passiva konstruktioner missats. För att undvika misstag har det genom hela arbetsprocessen varit fokus på noggrannhet och organisation för att undvika möjliga felräkningar.

4.4 Generalisering

Uppsatsen undersöker bara en enda lärobok i svenska som andraspråk på gymnasiet, det gör att det inte går att generalisera resultatet. Uppsatsen har istället som utgångspunkt att visa på *ett* exempel på en lärobok i Svenska som andraspråk för gymnasieskolans användning av passiva konstruktioner.

4.5 Etiska överväganden

”Krav på god forskningssed kan resas gentemot all forskning. De avser forskningens alla discipliner och områden, naturvetenskap, teknik och medicin likaväl som samhällsvetenskap och humaniora”, skriver Gustafsson et.al. (2005:15). Uppsatsen har som grund i att försöka följa de s.k. CUDOS-kraven. CUDOS är akronym för ”communism, universalism, disinterestedness och organized scepticism”. Att följa kravet för communism innebär att uppsatsens resultat ska vara tillgängliga för allmänheten. Universalism-kraven innebär att uppsatsen endast ska utgå från vetenskapliga kriterier. Kravet på disinterestedness innebär att uppsatsen inte har några andra motiv än att bidra med nya kunskaper. Grunden för organized scepticism innebär att forskningen ifrågasätts och granskas av forskaren. Det innebär också att slutsatser och bedömning grundar sig på vetenskaplig bedömning (Gustafsson 2005;17). Gustafsson et.al. (2005:18) visar på att CUDOS-kraven har fått kritik eftersom de är svåra att följa. De anses inte vara anpassade till hur forskningen idag ser ut, med att forskare t.ex. arbetar på företag och därmed kan ha svårt att följa kravet på bland annat disinterestedness. CUDOS-kraven kan dock ses som ett forskningsideal vid förståelse av vetenskapliga etiska övervägande (Gustafsson et.al. 2005:18).

5 Resultat

Uppsatsen har som mål att svara på två större frågeställningar. Den första frågeställningen behandlar passiva konstruktioners karaktär i läroboken Språkporten 123. För att kunna se till passiva konstruktioners karaktär utgår uppsatsen ifrån flera delfrågor som besvaras nedan. Den andra frågeställningen i uppsatsen behandlar vad resultaten, från den första frågeställningen, innebär för utmaningar för lärare i undervisningen. Resultatet av utbildningsperspektivanalysen presenteras avslutningsvis.

5.1 Vilka karaktärer har de passiva konstruktionerna i lärobokstexterna?

Först presenteras analysen av frekvensen för passiva konstruktioner som visar på både bli-passiva och s-passiva konstruktioners frekvens. Resultaten av undersökningen kring verbform hos de olika passiva konstruktionerna följer efter det. I nästa avsnitt presenteras resultaten av undersökningen för att se om de passiva konstruktionerna är fördelade jämt i läroboken, genom att se till de olika kapitlens frekvens av passiva konstruktioner. Sedan svaras det på frågorna kring vilka passiva konstruktioner som är vanligast i lärobokstexterna. Som avslutning presenteras resultaten från undersökningen kring andra möjliga passiva konstruktioner i lärobokstexterna.

5.1.1 *Frekvens av passiva konstruktioner i läroboken*

Frekvensanalys av s-passiva konstruktioner i lärobokstexter visar att det finns totalt 884 s-passiva konstruktioner i texten, varav 409 unika s-passiva konstruktioner. Det innebär att ungefär hälften bara förekommer en gång. Det finns totalt 66 bli-passiva i lärobokstexten, varav 58 är unika bli-passiva konstruktioner. Hela texten innehåller 112482 ord. Det innebär att av alla orden i texterna i läroboken är cirka 0,8 % s-passiva konstruktioner. Det är ett lågt procenttal vid jämförelse med Reichenbergs resultat från gymnasieläroböcker i SO och historia. Hennes resultat visar på över 2% passiva konstruktioner i lärobokstexterna (Reichenberg 2000:76,78).

Av de passiva konstruktionerna i texten är ca. 93% s-passiva och ca. 7% bli-passiv. Det liknar de resultat som Laanemets fått av användning av de olika passiv konstruktioner i olika texter. Hennes resultat visar att tidningstext har 97% s-passiva och 3% bli-passiva och skönlitteratortext har 90,4% s-passiva och 9,6% bli-passiva (Laanemets 2012:92). Det visar

att s-passiva är mer vanliga än bli-passiva i de av Laanemets undersökta texter. Resultaten av lärobokstexterna liknar hennes resultat.

Sammanfattning av resultaten visas i tabell 2. I tabell 3 nedan radas de mest frekventa passiva konstruktionerna upp från denna analys, som visar på att verben ”känna” och ”använda” är vanliga att göra om till passiva konstruktioner. Mer kring de vanligaste verben i passiv form presenteras i 5.5.

Tabell 2 Sammanfattning av resultaten

Passiv konstruktion	Totalt antal	(Unikt antal)	Procent av alla passiva konstruktioner (953)	Procent av lärobokens alla ord (112482)
S-passiva	884	(409)	Ca. 93%	Ca. 0,8 %
Bli-passiva	69 (138) ⁴	(58)	Ca. 7%	Ca. 0,1 %
Totalt	953	(465)	100 %	Ca. 0,9 %

Tabell 3 De tio vanligaste passiva konstruktionerna i läroboken

Frekvens	Ord	Frekvens	Ord
10	<i>tycks</i>	2	<i>blivit uppfostrade</i>
13	<i>användas</i>	2	<i>blir utsatt</i>
14	<i>beskrivs</i>	2	<i>bli klassad</i>
16	<i>kändes</i>	2	<i>bli lämnad</i>
21	<i>kallas</i>	2	<i>bli respekterad</i>
22	<i>sägs</i>	2	<i>bli upptäckt</i>
24	<i>används</i>	2	<i>blir störd</i>
24	<i>känns</i>	2	<i>blir förstådd</i>
25	<i>saknas</i>	2	<i>bli accepterad</i>
43	<i>talas</i>	5	<i>bli tagen</i>

⁴ Eftersom bli-passiva alltid består av två ord, blir det i uträkningen dubbelt så många ord som det antal i vilket bli-passiva konstruktioner förekommer.

5.1.1.1 Undersökning av hur vanliga de passiva konstruktionerna är i svenska språket

En undersökning genom programmet AntWordProfiler kan ge indikation på hur ”svåra” ord är genom att se till hur de står i relation till de vanligaste 5000 svenska orden (Johansson 2015 [www]).

För de mest frekventa passiva konstruktioner som undersöks så visar resultatet av analysen att majoriteten tillhör de 5000 vanligaste orden i svenskan. I tabell 4 redovisas för hur konstruktionerna fördelats sig inom de olika frekvensbanden.

Tabell 4 Frekvensbandsanalys av de mest frekventa passiva konstruktionerna från tabell 3

Undersökta ord (antal)	1-1000	1001-2000	2001-3000	3001-4000	4001-5000	Övriga
Passiva konstruktioner (23) ⁵	22%	22%	13%	4%	13%	26%

5.1.2 Verbformer

För att få fram verbformerna hos alla passiva konstruktioner behövs AntConc (2014) för att skilja på perfektum och pluskvamperfekt från supinum hos s-passiva konstruktioner, såsom *har myntats*, *hade myntats* eller bara *myntats*. Varje ord i supinum analyseras i kontexten i texten för att se efter hjälpverb i form av *har/hade* har används. En ytterlig aspekt som kom fram i analysen är att många aktiva verb som slutar med *-a* skrivs med *-as* i både infinitiv och presens i passiv form. Andra s-passiva konstruktionen såsom *sys* har också samma konstruktion i både infinitiv och presens. Totalt handlar det om 145 s-passiva konstruktioner som kan vara både infinitiv- och presensform i undersökningen. Tabell 5 visar att de vanligaste verbformerna av de unika s-passiva konstruktionerna är preteritum, men om man slår ihop presens och infinitiv så är de mest vanliga verbformerna.

Resultatet av verbformundersökningen hos de unika bli-passiva visar att infinitivformen är den vanligaste verbformen hos bli-passiva i texten. I tabell 5 och tabell 6 redovisas för verbformsfördelningens frekvens hos s-passiva och bli-passiva konstruktioner i lärobokstexterna.

⁵ Totalt blir det 23 ord eftersom orden *bli*, *blir*, *blivit* även räknas in i de totala antalet.

Tabell 5 Verbformsfördelningen av s-passiva konstruktioner i läroboken

Verbform	Frekvens	Exempel
Infinitiv	36	<i>användas, kännas, läggas</i>
Presens	60	<i>böjs, dras, behövs</i>
Infinitiv/presens	145	<i>menas, räknas, kallas,</i>
Preteritum	107	<i>talades, användes, föddes,</i>
Supinum	36	<i>myntats, påverkats, skrivits</i>
Perfektum	21	<i>har ansetts, har beviljats, har använts</i>
Pluskvamperfekt	3	<i>hade träffats, hade uppfunnits, hade ingåtts</i>
<i>Totalt antal unika s-passiva konstruktioner</i>	409	

Tabell 6 Verbformsfördelningen av bli-passiva konstruktioner i läroboken

Verbform	Frekvens	Exempel
Infinitiv	32	<i>bli påkörd, bli lämnad, bli pryglad</i>
Presens	11	<i>blir påkörd, blir förstådd, blir förstörd</i>
Preteritum	8	<i>blev skrämmd, blev misslyckad, blev inställd</i>
Supinum	7	<i>blivit försenad, blivit lurad, blivit dömd</i>
<i>Totalt antal unika bli-passiva konstruktioner</i>	58	

Verbformsfördelningen i texten liknar till viss del Laanemets resultat av tempusanalys ifrån en tidningstext. Där är preteritum vanligast för bli-passiva konstruktioner och för bli-passiva är infinitiv på andraplats. För s-passiva visar Laanemets resultat att presens är vanligast och preteritum är näst vanligast i de texter som hon undersökte (Laanemets 2012:97).

5.1.3 Passiva konstruktioner i de olika kapitlen i läroboken

För att se hur de passiva konstruktionerna befinner sig i olika textsammanhang så undersöks frekvensen i de olika kapitlen i läroboken. Resultatet kunde t.ex. möjligen visa om passiva konstruktioner tillhör något särskilt språkligt sammanhang eller ämnesinnehåll.

Resultatet visar på en mindre skillnad i fördelning av passiva konstruktioner i de olika kapitlen. Fullständiga resultaten redovisas i tabellerna 7 och 8 nedan.

Tabell 7 Fördelning av bli-passiva konstruktioner i de olika kapitlen i läroboken

Kapitel	Antal bli-passiva
1	9 (0,1 %)
2	15 (0,2 %)
3	10 (0,1 %)
4	8 (0,1%)
5	9 (0,1 %)
6	10 (0,1 %)
7	13 (0,1 %)
8	3 (0,04 %)

Resultaten i tabell 7 visar att bli-passiva konstruktioner återfinns i alla kapitel i läroboken, samt att det är ungefär lika många bli-passiva konstruktioner i varje kapitel. Resultaten från de olika kapitlen liknar även frekvensresultatet av bli-passiva i hela läroboken på ca. 0,1%.

Tabell 8 Fördelning av s-passiva konstruktioner i de olika kapitlen i läroboken

Kapitel	Antal s-passiva (%)
1	149 (1 %)
2	108 (0,7 %)
3	76 (0,5 %)
4	106 (0,8 %)
5	140 (0,8 %)
6	86 (0,6 %)
7	164 (0,8%)
8	55 (0,4 %)

I tabell 8 visar på ungefär samma fördelningsresultat som i tabell 7. S-passiva konstruktioner återfinns i alla kapitel i läroboken, och i ungefär samma frekvens i alla kapitel. Övergripande innebär det att de passiva konstruktionerna relativt lika fördelade mellan kapitlen. S-passiva konstruktioners frekvens i de olika kapitlen är i medel ca. 0,7% passiva

konstruktioner i varje kapitel, vilket liknar lärobokens allmänna användning av s-passiva konstruktioner i hela läroboken. Det gör alltså att det inte går att se något sorts ämnesinnehåll som har fler passiva konstruktioner än någon annat i läroboken.

5.1.4 Vanliga verb i passiva konstruktioner

Som en del av förståelsen av karaktären hos passiva konstruktioner kan det vara intressant att veta vilka verb som är vanliga att förändra till passiv form. I tabell 9 presenteras de 20 mest frekventa verben som var i s-passiv form i lärobokstexterna. Vanligast är verbet *känna*, som förekommer i lärobokstexterna i formerna av *kändes*, *känns* och *känns*. Vissa passiva konstruktioner figurerar dock mer frekvent, men endast i en form. Det är lemmorna *tala* och *sakna*, som endast finns i texten i presensform.

Tabell 9 De vanligaste verben som omformas till s-passiva konstruktioner

Verb lemmen	Antal totalt	Användning i texten
känna	50	<i>kändes, känns, känns</i>
använda	49	<i>användas, användes, används</i>
tala	48	<i>talas</i>
kalla	29	<i>kallades kallas kallats har kallats</i>
säga	26	<i>sas, sägas, sägs</i>
sakna	25	<i>saknas</i>
utveckla	19	<i>utvecklades, utvecklas, utvecklats</i>
beskriva	16	<i>beskrivs, beskrivas</i>
tycka	15	<i>tyckas, tycks</i>
föda	15	<i>föds, föddes, födas</i>
märka	12	<i>märks, märkas</i>
ta	12	<i>tas, togs</i>
dra	12	<i>dras, drogs, dragits</i>
anse	10	<i>anses, ansågs, ansetts</i>
lägga	10	<i>läggs, läggs</i>
tvinga	10	<i>tvingats, tvingas, tvingades</i>
behöva	9	<i>behövs, behövdes</i>
böja	8	<i>böjs, böjas</i>

delä	8	<i>delas, delades</i>
utsätta	8	<i>utsätts, utsätts</i>

Nedan presenteras de 20 mest frekventa verben som förekommer som bli-passiva i lärobokstexterna. För bli-passiva är det mest frekventa verbet "ta", det finns även med i tabell 9. Verbet *kalla* finns också med i båda tabellerna, men inga fler likheter finns för de mest frekventa verben. Ännu en gång kan det noteras att bli-passiva konstruktioner är mindre vanliga och därför är siffrorna för de totala antalen lägre.

Tabell 10 De vanligaste verben som omformas till bli-passiva konstruktioner

Verb lemman	Antal totalt	Användning i texten
ta	5	<i>bli tagen</i>
förstå	5	<i>bli förstådd, blir förstådd</i>
förvåna	3	<i>bli förvånad, blir förvånad</i>
förarga	2	<i>bli förargad</i>
klassa	2	<i>bli klassad</i>
lämna	2	<i>blir lämnad</i>
påköra	2	<i>bli påkörd, blir påkörd</i>
respektera	2	<i>bli respekterad</i>
störa	2	<i>blir störd</i>
uppföstra	2	<i>blivit uppföstrade</i>
acceptera	2	<i>bli accepterad</i>
inställa	2	<i>blir inställd, blev inställd</i>
utsätta	2	<i>blir utsatt</i>
upptäcka	2	<i>bli upptäckt</i>
publicera	1	<i>blev publicerad</i>
förorätta	1	<i>blev förorättad</i>
bjuda	1	<i>blev bjuden</i>
kalla	1	<i>bli kallad</i>
se	1	<i>bli sedd</i>

5.1.4.1 Undersökning av hur vanliga verben är som förekommer i passiva konstruktioner

En undersökning i programmet AntWordProfiler kan ge indikation på hur ”svåra” ord är genom att se till hur de står i relation till de mest vanliga 5000 svenska orden.

I tabell 11 visas resultaten som visar att hos de s-passiva konstruktionernas verb tillhör de majoriteten av orden de mer frekventa och vanliga 5000 orden i svenskan. För bli-passiva är det tvärtom och att här tillhör nästan hälften av verben som undersökts istället inte de 5000 vanligaste svenska orden.

Tabell 11 Frekvensbandsanalys av de mest frekventa verben i lärobokstexten från tabell 9 & 10

Undersökta ord (antal)	1-1000	1001-2000	2001-3000	3001-4000	4001-5000	Övriga
S-passiva lemman (20 ord)	55%	0%	20%	5 %	5%	15%
Bli-passiva lemman (20 ord)	21%	10%	11 %	5%	5%	48%

5.1.5 Andra passiva konstruktioner i lärobokstexterna

I Konstruktikon (SweCcn) finns det fem exempel på passiva konstruktioner i det svenska språket, varav s-passiv är en av dem. Konstruktionerna bli-passiv och ”passiv med agentadverbial” som presenteras nedan är inte med på listan. Konstruktioner presenteras i formeln som de används i SweCcn (Svenskt konstruktikon u.d [www]).

Konstruktionen med agentadverbial innebär till skillnad från passiva konstruktioner generellt att det finns en agent som t.ex. utsätts eller utför handlingen. De andra två passiva konstruktionerna som presenteras är båda tagna från SweCcn (Svenskt konstruktikon u.d.[www]). De visar på olika sätt som passiva konstruktioner kan se ut.

5.1.5.1 Passiv.agentadverbial

Passiv form tillsammans med agentadverbial skriv bli-passiv eller s-passiv tillsammans med av, t.ex. *bli biten av, bits av*. En passiv konstruktion med agentadverbial skapar på så vis en agent. Agent är en aspekt som ger texten ”röst” som Reichenberg undersöker i sin avhandling för att se till läsförståelse av texter. Har satsen en tydlig agent, menar bl.a. Reichenberg att

texten är mer lättförståelig (Reichenberg 2000). På svenska går det att ha agent i passiv form, vilket inte är vanligt i andra språk (Källström 2012:117).

I lärobokstexterna finns det totalt 125 passiv med agentadverbiala konstruktioner. Det innebär att av alla passiva konstruktioner i texten är 13% passiv+ agentadverbiala konstruktioner. Laanemets resultat från tidningstexter och skönlitteraturlitteraturvisar på 14,6% av passiv med agentadverbial (Laanemets 2012, 125). Det visar på att tidningstexterna som finns i Språkporten 123 kan liknas vid de tidningstexter som Laanemets använder.

Lyngfelt (2010) beskriver att både s-passiv och bli-passiv kan ta agentadverbial. Det stämmer även med resultatet i denna undersökning, dock är det bara 2 av de 125 konstruktionerna som är bildade av bli-passiv (Lyngfelt 2010:1). Nedan ges några exempel av konstruktionen ifrån läroboken som visar på att hur de passiva konstruktionerna har agentadverbial: *av chauffören* och *av en bil*.

(9) De kallas huliganer och beskrivs av chauffören som om de helt saknar [sympati]

(10) Den som blir påkörd av en bil i 70 kilometer i timmen... (Åström 2012: 253, 352)

5.1.5.2 *Det_verbas.passiv*

Det verbas passiva kan förstås som en konstruktion som innebär att artikeln *det* tillsammans med ett verb med passiv s-suffix (verbas) återfinns tillsammans, såsom *det skämtas och pratas i det lilla väntrummet* (Svenskt konstruktikon u.d. [www]). Ett vanligt alternativ för passiva konstruktioner är att använda ett betydelseomt och opersonligt ”det” som subjekt, såsom i konstruktionen ”det_verbas.passiv”. Vanligtvis uppträder det med agentiva verb. Undersökningen av lärobokstexten visar på att denna passiva konstruktion förekommer 11 gånger, varav det vanligaste är *det känns*. Det är alltså en mycket liten del som är opersonliga passiva konstruktioner i Språkporten 123 (Åström 2012).

5.1.5.3 *V.passiv som AP/NP*

Konstruktionen V.passiv som AP/NP betyder att den s-passiva konstruktionen är tillsammans med adjektivfras eller nominalfras. Konstruktionen ”v.passiv som AP/NP” förekommer 53 gånger i lärobokstexterna, det innebär att ca. 5 % av de passiva konstruktionerna bildas med ett *som*. Nedan ges några exempel av konstruktionen på ifrån läroboken som visar passiva konstruktioner tillsammans med nominalfraser i exemplen (11) och (12) och de passiva konstruktionerna tillsammans med adjektivfras (13).

- (11)...i Språkporten är faktatexter och kan användas som underlag för en rapport (eller PM)...
- (12)...boken ska kännas som porten till något nytt...
- (13) Äktenskapet beskrivs som stormigt och kaotiskt... (Åström 2012, 333, 4, 23)

5.2 Diskussion kring resultaten av undersökningen kring karaktärerna hos de passiva konstruktionerna i lärobokstexterna

De sista resultaten i 5.1.5 kring andra former av passiva konstruktioner visar på att det finns få alternativa passiva konstruktioner till bli-passiv och s-passiv i Språkporten 123. Passiv med agentadverbial är dock ganska vanlig konstruktion, men den största delen av passiva konstruktioner är i Språkporten 123 fortfarande s-passiva och bli-passiva konstruktioner. Resultaten är det samma som för hur passiva konstruktioner används generellt i svenska språket - där s-passiva är den dominerande och omarkerade formen (Engdahl 2001:6; Laanemets 2012:92; SAG 1999).

De undersökta passiva konstruktionerna i Språkporten 123 är procentuellt få i jämförelse med tidigare resultat av lärobokstexter och deras användning av passiva konstruktioner (Reichenberg 2000:76, 78; Johansson Kokkinakis & Frändberg 2013:61). Undersökningarna är inte av Svenska som andraspråksläroböcker, men fungerar bra i att förstå hur vanliga passiva konstruktioner är i andra ämnen i skolans läroböcker.

Resultatet från undersökningen av frekvens av olika verbformer hos de passiva konstruktionerna visar att de liknar tidningstexters användning av verbformer (Laanemets 2012:97). Fler slutsatser kan man inte dra från resultatet av verbformerna. Resultatet har istället främst relevans för undervisningsperspektivet och därför diskuteras det mer i avsnitt 5.3.

SFL och Halliday et.al. (1964) förespråkar att man ska undervisa kring språkets olika mönster och sammanhang. En undersökning gjordes för att se om passiva konstruktioner ingick i vissa mönster och sammanhang. Resultatet visar att passiva konstruktioner utifrån denna undersökning inte hittas i något typiskt textsammanhang i boken. Det betyder att Språkporten 123 inte innehåller exempel på olika genrer, texttyper eller språkliga sammanhang som har mer passiva konstruktioner än andra, såsom t.ex. argumenterande text anses ha (Axelsson et.al. 2006). Passiva konstruktioner kan utifrån denna undersökning anses inte tillhöra det språkliga sammanhanget som Språkporten 123 tillhör. En vidare undersökning med fler läroböcker skulle här vara intressant, för att förstå mer av

ännesspråket i Svenska som andraspråk och språkbrukets användning av passiva konstruktioner. Undersökningen skulle kunna svara på frågan: om det kan tänkas att det generellt är färre passiva konstruktioner i Svenska som andraspråksläromedel? Från resultaten i denna undersökning kan man inte dra några sådana slutsatser.

Analysen av de verb som mest frekvent används i s-passiva konstruktioner i lärobokstexterna visar på att det främst är ”enklare” verb som förändras, såsom *känna*, *använda* och *tala*. De tillhör de vanligaste 5000 orden i svenska och kan därmed tillhöra ett enklare och vanligare språkbruk. De verb som bildar bli-passiva kan tänkas vara av en mer avancerad karaktär, eftersom undersökningen visar att de till stor del inte tillhör de 5000 vanligaste orden i svenskan. Resultatet av analysen kan ge en indikation på svårighetsgraden i att det finns ett samband mellan möjlig förståelse av ord och hur ofta de förekommer i det vardagliga språkbruket (Enström 2010:24). Det betyder att verben som bildar passiva konstruktioner inte tillhör de mer abstrakta ord som Ekerot (2011:199) menar är del av skolspråket. Det skulle här varit intressant att se en mer allmänspråklig undersökning kring vilka verb som vanligtvis används i passiva konstruktioner för att kunna jämföra resultaten. En sådan jämförelse skulle kunna ge ytterligare en aspekt på karaktären hos passiva konstruktioner för att förstå om det är brukligt att just mer frekventa vanliga verb är de som vanligtvis används i bildandet av passiva konstruktioner.

5.3 Diskussion om hur karaktärerna hos de passiva konstruktionerna i läroboken kan påverka undervisningen i Svenska som andraspråk

Grunden för uppsatsens undersökningar är att lärare måste vara medvetna om det språkbruk som finns i sitt ämne. En medvetenhet hos läraren innebär att hen kan sedan stötta eleverna i språkbruket kring de möjliga problem och svårigheter som skolspråket kan skapa i läsning, tal och skrivande.

Passiva konstruktioner bör vara en del av undervisningen i Svenska som andraspråksämnet, menar denna uppsats, eftersom det är del av skolspråket och på så vis är del av den språkliga utbildning som eleverna ska få i ämnet (Skolverket, 2012:48).

I Språkporten 123 finns ett avsnitt kring passiva konstruktioner (Åström 2012:54), men lärobokstexterna använder inte många passiva konstruktioner. Passiva konstruktioner finns i många språk och flera av de möjliga L2-eleverna kan vara medvetna om användning från deras förstaspråk (Källström 2012). Passiva konstruktioner har dock visat sig skapa möjlig språklig problematik för förståelsen av texten genom att de förändrar texten kontextuellt och att bland annat tematiserar subjektet, menar flera forskare (Reichenberg 2000:76; Skolverket

2012; Ribeck 2015; Flyman Mattson och Håkansson 2010). Språkporten 123 som har få passiva konstruktioner borde därmed minska läsproblematiken vid läsning av bokens texter för många elever, eftersom det blir ett mindre abstrakt språk (Ekerot 2011:199). Det gör att läraren kan använda texterna och utgå ifrån att eleverna inte ska få problem med att förstå vem som t.ex. är subjektet och objektet i satserna. Det borde finnas en tydligare ”röst” i Språkporten 123, såsom Reichenberg (2000) håller fram som en viktig aspekt för läsförståelse.

Språkets olika konstruktioner är en naturlig del av Svenska som andraspråksundervisningen och undersökningen visar på vilka aspekter hos passiva konstruktioner som kan vara intressanta att vara medveten om som lärare för att på så sätt vara medveten om vad som elever språkligt ska kunna förstå vid läsning av lärobokstexten. Resultaten visar på vilka former som är vanligast för de passiva konstruktionerna i läroboken. Det kan användas som grund för undervisningen eftersom läraren på så vis är medveten om vilka passiva konstruktioner som eleverna sannolikt kommer att stöta på och därmed kan skapa förförståelse för dessa former och konstruktioner.

Resultatet kring sammanhang och passiva konstruktioner visar på att alla kapitel i Språkporten 123 använder ungefär lika många passiva konstruktioner. Samtidigt visar Axelsson et.al (2006) att det finns vissa genrer som anses använda fler passiva konstruktioner än andra. Det gör att man som lärare kanske behöver vara lite försiktig i användandet av Språkporten 123:s texter vid undervisning av genrer och språkliga sammanhangs olika språkbruk, eftersom ingen av lärobokstexterna utmärker sig som att vara en speciell genre och beskriva ett speciellt språkligt sammanhang.

Svaret på vilka verb som är vanligast att förändra till passiva konstruktioner i texterna visar på att majoriteten är relativt vanliga verb. Majoriteten av de verb som bildar passiva konstruktioner tillhör de 5000 vanligaste orden i svenskan. Genom att de passiva konstruktionerna är skapade av vanliga verb som eleverna mött tidigare och som även är del av deras vardagliga inflöde ökar chansen att de förstår orden (Lindberg 1997:257). Det gör att de passiva konstruktionerna lexikalt inte borde vara svåra att förstå för de flesta läsarna.

Lexikalt borde de passiva konstruktionerna inte utgöra något förhinder, som nämnts ovan, för läsförståelse för de flera elever. Dessutom kan många elever förstå passiva konstruktionens grammatiska struktur genom att den återfinns i många språk (Källström 2012). Istället är kanske den största problematiken med passiva konstruktioner i lärobokstexterna dess funktion i sammanhanget. I sammanhanget gör den passiva konstruktioner att språket blir implicit, distanserat och att aktörerna blir mer osynliga.

Undervisning av passiva konstruktioner borde därför fokusera på *användningen* av passiva konstruktioner och vad den innebär. Prentice et.al. (u.d.:5) håller fram samma tanke om hur det i skolan i språkundervisningen borde vara mer fokus på språkbruksbaserat språkbruk. Prentice et. al. (u.d.) påpekar att L2-elever har problem med användning av konstruktioner i sitt språkbruk och därför måste konstruktionerna få ta mer plats i undervisningen (Prentice et.al. u.d.:2). I Språkporten 123 syns inte detta tankesätt kring undervisning av passiva konstruktioner.

Om man ser på resultatet från undersökningen utifrån det synsätt som Prentice et.al. presenterar med fokus på språkbruksbaserad språkundervisning så kan man även se att resultaten från ett nytt ljus. Genom att läroboken i Svenska som andraspråk innehåller få passiva konstruktioner så innebär inte det bara det positiva att det möjliggör öka läsförståelse och minskad problematik vid läsning av Språkporten 123. Det betyder också att avsaknaden av passiva konstruktioner istället kan få möjliga negativa konsekvenser för den fortsatta språkutvecklingen för eleverna. Eleverna möter inte konstruktioner ofta och får därmed inte som del av Svenska som andraspråksundervisningen förståelse för dess funktion i olika språkliga sammanhang. Förståelse vid läsning handlar mycket om att kunna lära sig automatisera sina kunskaper kring avkodning, lingvistiska kompetens och förkunskaper kring texter, menar både Naucér (2013:466) och Fröjd (2005:65). Lgy11 beskriver hur eleverna bör lära sig ”skriva olika typer av texter som ... följer normerna för den valda texttypen” (Lgy11 2011). Språkporten 123 verkar inte ge exempel på olika sorters texters stilistiska språkbruk när det handlar om passiva konstruktioner och därmed ger den inte övning eller förförståelse för att lära sig använda konstruktionerna.

Om författaren och redaktören till Språkporten 123 tagit bort passiva konstruktioner medvetet i texterna står det inget om i läroboken (Åström 2012). Skolverket påpekar att man som lärare inte ska ta för givet att läroböckerna följer läroplanen bara för att de utger sig att göra det (Skolverket 2015 [www]). Det blir tydligt i detta aktuella undersökta exempel. Språkporten 123:s texter kan vara för bra för många olika delar av Svenska som andraspråksundervisningen, men när det kommer till att lära sig och använda passiva konstruktioner bör läraren kanske använda andra texter och exempel.

6 Slutdiskussion

Frågeställningarna för denna uppsats är ”Vilka karaktärer finns hos passiva konstruktioner i lärobokstexten?” och ”Hur kan karaktärerna hos de passiva konstruktionerna i läroboken påverka undervisningen i Svenska som andraspråk?”. Uppsatsen uttalar sig om *en* lärobok i Svenska som andraspråk 1,2,3 för gymnasieskolan – Språkporten 123. Hade det varit möjligt att analysera fler läroböcker i Svenska som andraspråk hade det varit mycket intressant, men tidsbegränsning och arbetsbegränsning satte gränser för hur stor denna undersökning kunde bli. Resultatet visar att det är få passiva konstruktioner i läroboken i Svenska som andraspråk som undersöks. Konstruktionerna bildas av vanliga förekommande verb och främst i formen som s-passiv i verbformen infinitiv eller presens. Karaktären hos de passiva konstruktionerna är viktigt att ha kunskap om för undervisningen. Om uppsatsen bara hade haft fokus på att rapportera karaktärer för passiva konstruktioner i en vanlig text skulle uppsatsen mista sin relevans för Svenska som andraspråksundervisningen och det undervisningssammanhang som passiva konstruktioner är del av. Att språkligt bli medveten om ämnespråket är centralt för att kunna arbeta språk- och kunskapsutvecklande och denna uppsats resultat är del av den kartläggning som varje lärare kan behöva göra för att bli medveten om hur språkbruket i deras ämne ser ut (Hajer och Meestringa 2014). Undersökningen av passiva konstruktioner i en lärobok kan ses som en liten del i en större förståelse av språkets användning i skolan idag.

Resultatet visar på en liten användning av passiva konstruktioner i läroboken Språkporten 123 och det kan ses som både negativt och positivt för eleverna läsning och språkutveckling. Om Språkporten 123 har medvetet undvikit passiva konstruktioner vet vi inte, men generellt menar Ribeck (2015) och Skolverket (2012) att författare och lärare inte ska förenkla skolstexter för elever som har behov av språklig stöttning. Svenska som andraspråksläroböcker borde inte undvika språkliga fenomen som kan orsaka problematik i läsningen för läsaren. Texterna i läroboken i Svenska som andraspråk borde istället vara mer representativa för de olika texttyper och språkliga sammanhang som eleverna möter i undervisningen i skolan. Mer fokus kunde ligga på lässtrategier för att stötta eleverna i deras läsning så att de får hjälp i sin språkliga utveckling och lär sig bemästra det skolspråk som är så viktigt att använda och förstå i skolans alla ämnen.

6.1 Fortsatt forskning

Uppsatsen svarar på några karaktärsdrag hos passiva konstruktioner i en lärobok i svenska som andraspråk. Det vore intressant att se närmare på flera läroböcker i ämnet för att kunna uttala sig mer generaliserande. Det vore även mycket intressant att analysera andra ämnens läroböckers användning av passiva konstruktioner för att få förståelse kring passiva konstruktioners karaktär i flera läroböcker.

7 Litteratur

- Andersson, Gabriella, och Linn Widell 2011. "Hon målar. Hon målar en sol. En studie om hur läromedel med inriktning mot läroböcker används i undervisningen i svenska som andraspråk". Kandidatuppsats i svenska som andraspråk. Luleå: Institutionen för språkstudier, Luleå universitet.
- Anthony, Laurence 2014. *AntConc 3.4.4w (Windows)*. Tokyo: Faculty of Science and Engineering, Waseda University, Japan.
- Anthony, Laurence 2013. *AntWordProfiler 1.4.0w (Windows)*. Tokyo: Faculty of Science and Engineering, Waseda University, Japan.
- Axelsson, Monica, Mikael Olofsson, Anders Philipsson, Carin Rosander, och Mariana Sellgren 2006. *Ämne och språk – språkliga dimensioner i ämnesundervisningen*. Stockholm: Institutionen för språkdidaktik, Stockholms universitet
- Bergqvist Lerate, Eva, och Kristina Norén Blanchard 2014. *Språkguiden - Allt-i-ett-bok för svenska som andraspråk grund*. Stockholm: Liber.
- Boström, Lena, Ulla Damber, och Lena Ivarsson 2010. "Ämnesdidaktisk forskning med relevans för språkdidaktik; teoretiska utgångspunkter, empiriska iakttagelser samt didaktiska konsekvenser. Vad har vi fått veta, hur, varför och hur kan vi använda oss av kunskaperna?" I *Språk för framtiden. Rapport från ASLA:s höstsymposium, Falun 12-13 november 2010*: s. 44-60. Uppsala: ASLA Svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap.
- Ekerot, Lars-Johan 2011. *Ordföljd, tempus, bestämdhet*. Malmö: Gleerups utbildning AB.
- Engdahl, Elisabet 2001. "Valet av passivform i modern svenska." I *Svenskans beskrivning 24. Linköping Electronic Conference Proceedings*, s. 1650-3740. Linköping: Linköping University Electronic Press, Linköpings universitet.
- Enström, Ingegerd 2010. *Ordens värld : svenska ord - struktur och inläring*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Flyman Mattsson, Anna, och Gisela Håkansson 2010. *Bedömning av svenska som andraspråk. En analysmodell baserad på grammatiska utvecklingstadiet*. Lund: Studentlitteratur.
- Fröjd, Per 2005. *Att läsa och förstå svenska. Läsförmågan hos elever i årskurs 9 i Borås 2000-2002*. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.

- Funktionell grammatik/Grammatik och textlingvistik 2011. <https://studentportalen.uu.se/uusp-filearea-tool/download.action?nodeId=377388&toolAttachmentId=92934>. Hämtat den 12 maj 2016.
- Gibbons, Pauline 2012. *Stärk språket stärk lärandet - Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andrspråkselever i klassrummet*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Gustafsson, Bengt, Göran Hermerén och Bo Petersson 2005. *Vad är god forskningssed? Synpunkter, riktlinjer och exempel*. Stockholm: Vetenskapsrådet
- Hajer, Maaïke, och Theun Meestringa 2014. *Språkinriktad undervisning - en handbok*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Halliday, M A K, Angus McIntosh, och Peter Strevens 1964. *The Linguistic Sciences and Language Teaching*. London: Longman Group Limited.
- Hipkiss, Anna Maria 2014. *Klassrummets semiotiska resurser. En språkdiraktisk av skolämnena hem- och konsumentkunskap, kemi och biologi*. Umeå: Institutionen för språkstudier, Umeå universitet.
- Holmberg, Per, Anna-Malin Karlsson, och Andreas Nord 2011. "Funktionell grammatik och textanalys - grammatiken i verkliga livet". I Holmberg Per, Karlsson Anna-Malin och Nord Andreas (red.) *Funktionell textanalys*, s. 7-18. Stockholm: Norstedts.
- Hvistendahl, Brita 2008. "Unga läsare från språkliga minoriteter." i Bråten, Ivar (red.) *Läsförståelse i teori och praktik*, s. 123-144. Lund: Studentlitteratur.
- Hägerfelth, Gun 2004. *Språkpraktiker i naturkunskap i två mångkulturella gymnasieklassrum - en studie av läroprocessen bland elever med olika förstaspråk*. Malmö: Lärarutbildningen, Malmö högskola.
- Johansson Kokkinakis, Sofie, och Birgitta Frändberg 2013. "Högstadielävers användning av naturvetenskapligt språkbruk i kemiämnet i TIMSS." I *Utbildning & Demokrati*, vol. 22, nr. 3. Örebro: Akademin för humaniora, utbildning och samhällsvetenskap, Örebro universitet..
- Johansson, Sofia 2015. *Språkvetenskaplig problemlösning, 7,5 hp - uppgift 5: Frekvensbaserad textanalys*. <https://gul.gu.se/node.do?id=30597236>. Hämtat den 6 maj 2016.
- Kuyumcu, Eija 1993. "Läs- och skrivinlärning för vuxna i andraspråksperspektiv." I Cerú Eva (red.) *Svenska som andraspråk - mera om undervisningen. Lärarbok III*, s 144-186. Stockholm: UR & Natur och Kultur.

- Källström, Roger 2012. *Svenska i kontrast. Tvärspråkliga perspektiv på svensk grammatik*. Lund: Studentlitteratur.
- Laanemets, Anu 2012. *Passiv i moderne dansk, norsk og svenk. Et korpusbaseret studie af tale- og skriftsprog*. Tartu: University of Tartu Press.
- Liberg, Caroline 2001. ”Läromedelstexter i ett andraspråksperspektiv - möjligheter och begränsningar”. I Naucclér Kerstin (red.) *Symposium 2000. Ett andraspråksperspektiv på lärande*. Stockholm: Nationellt centrum för SFI och svenska som andraspråk.
- Lindberg, Inger 1997. Apropå barn och badvatten – om grammatik och fokusering på form i dagens språkundervisning. I: Tingbjörn, Gunnar & Anders-Börje Andersson (red.). *Svenska som andraspråk och andra språk: festskrift till Gunnar Tingbjörn*. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.
- Lindberg, Inger, och Sofie Johansson Kokkinakis 2007. *OrdiL - ett korpusbaserad kartläggning av ordförrådet i läromedel för grundskolans senare år. Rosa 8*. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.
- Lgy11 – Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011. Stockholm: Skolverket.
- Lyngfelt, Benjamin 2010. ”En akademiledamot pensioneras inte—om konstruktioner med s-verb i svenskan.” I *Bo65. Festskrift till Bo Ralph*. s. 178-192. Göteborg: Meijerbergs institut för svensk etymologisk forskning
- Löthagen, Annika, och Anna Modigh 2012. *Framgång genom språket : verktyg för språkutvecklande undervisning av andraspråkselever*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Nationalencyklopedin. u.d.
<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/aktant> Hämtat den 20 maj 2016.
- Naucclér, Kerstin 2013. ”Barns språkliga socialisation före skolstarten”. I Kenneth Hyltenstam och Inger Lindberg (red.) *Svenska som andraspråk - i forskning, undervisning och samhälle*, s. 459-480. Lund: Studentlitteratur.
- Nygård Larsson, Pia 2013. ”Texter, språk och lärande i naturvetenskap” I Kenneth Hyltenstam och Inger Lindberg (red.) *Svenska som andraspråk i forskning, undervisning och samhälle*, s 579-604. Lund: Studentlitteratur.
- Olsson, Anders 2011. *Svenska 123*. Göteborg: Utbildningsstadens förlag

- Olvegård, Lotta 2014. *Herravälde. Är det bara killar eller? - andraspråkläsare möter lärobokstexter i historia för gymnasieskolan*. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.
- Prentice, Julia, Lisa Loenheim, Benjamin Lyngfelt, Joel Olofsson, Sofia Tingsell u.d.. *Bortom ordklasser och satsdelar - konstruktionsgrammatik i klassrummet*. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.
- Reichenberg, Monica 2000. *Röst och kausalitet i lärobokstexter. En studie av elevers förståelse av olika textversioner*. Göteborg: Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.
- Ribeck, Judy 2015. *Steg för steg - Naturvetenskapligt ämnesspråk som räknas*. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.
- SAG – Svenska akademins grammatik 1999. Teleman, Ulf, Staffan Hellberg, och Erik Andersson. Stockholm: Nordsteds Ordbok.
- Skolverket 2012. *Greppa språket - Ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket 2015. *På vilket sätt kan läromedel styra undervisningen?*
<http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/didaktik/tema-laromedel/pa-vilket-satt-kan-laromedel-styra-undervisningen-1.181693>. Hämtat den 16 maj 2016.
- Svenskt konstruktikon u.d. <https://spraakbanken.gu.se/swe/resurs/konstruktikon>. Hämtat den 18 maj 2016.
- Hållsten, Stina, Hanna Rehnberg Sofia och Daniel Wojahn 2013. *Text, kontext och betydelse - Sex nordiska studier i systemisk funktionell lingvistik*. Huddinge: Text och samtals studier, Södertörns högskola.
- Viberg Åke, Kerstin Ballardini, Sune Stjärnlöf 2006. *Mål. Svenska grammatik på svenska*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Vuxenutbildning Mölndal 2016.
https://www.molndal.se/download/18.2d9c88a114e03c690f37111/1457706156196/ku_rslitteratur+-+aktuell+termin.pdf. Hämtat den 21 maj 2016.
- Åkerberg Therése, Christian Norefalk 2014. *Svenska som andraspråk 1*. Lund: NA Förlag.
- Åström Monika 2012. *Språkporten 123*. Vol. 2. Lund: Studentlitteratur.